

Közlemény

A Május Elseje Társaság 2002. január 19-én országos intéző bizottsági ülést tartott. Dr. Orbán Péter főtítkár előterjesztésében elfogadtuk a Társaság első félévi munkatervét.

A Május Elseje Társaság választási magatartásával összefüggésben megállapítottuk:

- ⇒ Társaságként pártpolitikai tevékenységet nem folytatunk, de állampolgárok szervezeteként nem közömbös számunkra az, ami az országban történik;
 - ⇒ Társaságunk – alakulása óta – a baloldali és más demokratikus erők összefogásának híve, ezt tartja irányadónak a mostani választásokon is;
 - ⇒ Folytatjuk az elmúlt évben kezdett vitanap-sorozatunkat. A választási programról civil szemmel vitanap vendége lesz Szili Katalin (MSZP-elnökhelyettese), Vajnai Attila (a Munkáspárt alelnöke). Számítunk más – például Centrum-párti – személyek részvételére is;
 - ⇒ Szótöbbséggel úgy foglaltunk állást, hogy – a közhasznúsági törvény tiszteletben tartásával, illetve országos gyűlési jóváhagyásunk feltételével – feltételeesen csatlakozunk az AKÁCFÁ-mozgalomhoz.
- Csatlakozunk az "Otthont Magyarországból Összefogás" kezdeményezéséhez.

Budapest, 2002. január 19.

Dr. Aggod József
elnök

A szövetkezés múltja és jövője

címmel a Május Elseje Társaság agrárpolitikai munkabizottsága
2001. december 11-én vitanapot tartott

Rajnai Gábor mérnök-közgazdász, az ECOVAS magyar tagozatának elnöke hangsúlyozta: Meggyőződése szerint a Május Elseje Társaság fórumai alkalmasak arra, hogy vállalják a szövetkezethez kapcsolódó emberi (baloldali) értékek ápolását. A mai világban - a globalizáció negatívumai elleni védekezéséül - új értelmet nyernek a lokális, *kisközösségi* összefogások. Az EU-ban is vannak törekvések a szövetkezés tapasztalatainak gyakorlati hasznosítására. A szövetkezés - amely a tőke-logikával szemben az emberi tényezőkre helyezi a hangsúlyt - nem csupán agrár-téma. Nemcsak termelő, hanem szolgáltató szövetkezetek is léteztek és léteznek. A szövetkezés a pénzvilágban is életképes - utalt például az USA hitelgarancia szövetkezeteire. A termelőszövetkezet nagyon korszerű, komplex képződmény volt. A mai tőkenyomulás nem használ a szövetkezeteknek, amelyek az elmúlt évtizedben *létükért* küzdöttek. Az átalakulásra kényszerített közösségekben a tőke-elv és az 1 tag - 1 szavazat elve "harcol"...

Dr. Szalóki László nyugalmazott TSZ-elnök "A termelőszövetkezeti önálló gazdasági elszámolás - mai szemmel" címmel tartott bevezetőt. Ennek feltételei

saját szövetkezetükben a 60-as évek közepére alakultak ki. Voltak megfelelő *szakemberek*, rendelkeztek megfelelő *eszközökkel*, úgyes ki tudták használni az akkori pénzügyi (létszám-bérszínvonal) szabályozás lehetőségeit, kiskapuit. 1968-ban térhettek rá az adonyi Március 21. TSZ-ben az önálló elszámolás rendszerére. (Erről szól a Fáklyában közölt korabeli újságr riport.) Adonyban ma is létezik szövetkezet, bár KFT-k alakultak, illetve RT-t hoztak létre. Ezek alapokmányába azonban bevették a *szövetkezeti juttatások rendszerének fenntartását*. A szövetkezést szélesen értelmezi: szerint a mai családi gazdaság önálló elszámolási egységnek tekinthető.

A bevezetőket *kérdések* követték, pl.: Mi a helyzet az *ipari szövetkezetekkel*? Mit lehetne tenni ma a *szövetkezés igényének* felkeltéséért? Mi a helyzet az aranykorona alap mai felhasználásának értelmével? Érdeklődtek a Rajnai Gábor által képviselt falvak és kistelepülések európai tanácsának tevékenységéről. Több *hozzászólás* is volt.

Dr. Bíró Ferenc egyetemi tanár hangsúlyozta: A termelőszövetkezet más társadalmi-gazdasági környezet része
(*folytatás a 2. oldalon*)

ÁLLÁSFOGLALÁS

(*részlet*)

A Budapest II. kerület Margit krt. – Lövház utca – Fény utca – Kis Rókus utca által határolt terület Kerületi Szabályozási tervének ismételt módosítására vonatkozó polgármesteri megkereséssel kapcsolatban a következő állásfoglalást tettük:

1. Messzemenően egyetértünk azzal, hogy a területen helyet kell biztosítani a

Margit körüti Fogházban kivégzettek emlékére állított Antifasiszta Emlékműnek az (1.8.) bekezdésben meghatározott feltételekkel.

2. Szükségesnek tartjuk továbbá, hogy a kivégzettek, illetve fogva tartottak névsorának és egyéb dokumentumok bemutatásának céljából egy távlatban létrehozandó épületnek (építménynek) is helyet biztosítsanak kellő kapcsolattal a fenti emlékmű felé. Mivel a kapott dokumentumok erre nem adnak kellő támpontot, nem tudjuk, hogy a régi fogház teljes

területe beépült-e; amennyiben arra még lehetőség van, ezt az épületet valahol a fogház területén kellene elhelyezni, amennyiben erre nincs mód, természetesen bármely közeli hely alkalmas lehet. Az akkori ellenállás fontossága ezt a kiegészítést feltétlenül indokolttá teszi – a javasolt objektum mérete pedig a beépítettséget jelentősen nem befolyásolhatja.

2002. január 14.

Szebeni András, szakértő
dr. Aggod József, elnök

(folytatás az 1. oldalról)

volt. Ezeket 10 év gazdasági, politikai, pszichikai nyomásával sem sikerült teljesen felszámolni. Ma sok helyen - józan paraszti ésszel - meg tudták szervezni, miben érvényesüljön a tőke-elv és miben a szolidaritás elve. Oktatói tapasztalatai alapján állítja, hogy mai hallgatói a mezőgazdasági szövetkezetekben nem látnak perspektívát. Véleménye szerint *akiseberek* érdekei ma is az összefogáshoz, szövetkezéshez húzódnak, de az eredeti elveket a mai konkrét viszonyok között kell alkalmazni.

Szabó József saját (olaszországi) tapasztalatai alapján állítja, hogy Magyarország hírét, hírnevét a 60-as, 70-es évtizedekben nagymértékben a szövetkezetek alapozták meg.

Dr. Komócsin Mihály szerint a szövetkezés a baloldali értékek része. Tapasztalatai szerint sokan szemrehányást tesznek: miért engedték ezeket szétverni?! A szövetkezetek a vidéki, falusi élet aktív részesei, átformálói voltak. Többek között új értelmiségi réteget honosítottak meg a falvakban. Szükségesnek tartaná - más hozzászólókkal együtt - a termelőszövetkezetek történetének feldolgozását.

Mokri Pál hangsúlyozta: tudomása van arról, hogy Hollandiában, Dániában igénybe veszik a magyar szövetkezeti szakemberek tapasztalatait. A termelőszövetkezetekben *aközvetlen dolgozói tulajdon* csírái is megjelentek.

Aggod József megköszönte az aktív részvételt, mondván, hogy az értelmes folytatáson gondolkozni kell. Mi nem tudunk sem kormánypárti, sem ellenzéki, sem érdekvédelmi, sem történetkutatói pozícióból foglalkozni ezzel a témával.

Amit tudunk: tovább ápoljuk a szövetkezés hagyományát, fórumot biztosítunk az ehhez kapcsolódó tapasztalatok, elképzelések előadásának. A továbbiakban *a szövetkezés mai lehetőségeire* próbáljuk figyelmünket összpontosítani. Szerintünk kormányzati eszközökkel támogatni kellene nemcsak a tehetőseket, hanem *akiseberek szövetkezését* is, legalábbis véget kellene vetni a szövetkezetek - gazdasági, emberi és nemzeti érdekek szempontjából is - értelmetlen üldözésének.

Javasolta, fogadjuk el Dr. Szalóki László meghívását: tavasszal látogassunk el hozzájuk, és tájékozódjunk **a szövetkezet - KFT - RT - családi gazdaság** mai gyakorlati valóságáról.

A. J.

Az emberi méltóságról

(Néhány filozófiai és hétköznapi felvetés)

Előzetes tézisek:

1. Az emberi magatartás, tartás, méltóság egyidős az emberiséggel. Története az állatvilágból való kiemelkedés (és időnkénti visszasüllyedés) történetének része.

2. Az irodalom és a művészet jórészt az emberi méltóság, megaláztatás, hitványság ábrázolása.

3. Az emberi méltóság az egyes konkrét egyének sajátja, mégis másokhoz (más élő emberekhez, csoportokhoz és a holt nemzedékek által felhalmozott hagyományokhoz) való viszonyban nyer értelmet.

4. Az emberi méltóság egyáltalán nem azonos a rangbeli ("születési"), hivatali méltósággal.

5. Az emberi méltóság - ellentétben az anyagi javakkal - nem kizárható. Az ókori vallásokban, vagy Jézus példabeszédeiben visszatérő motívum a gazdag emberek hitvány magatartása.

6. Az emberi tartás belső motívuma ("fedezete") nagyon sokféle lehet, szinte minden embernél egyedi a maga konkrét valóságában. Lehet vallásos (vagy nem-vallásos) hit, meggyőződés, hazafiság, kozmopolitizmus, internacionalizmus, technika-imádat, technika-irtózat. Lehet "egyszerű" emberi motívum: becsület, barátság, szerelem, stb. Ezek kisebb mértékben adottságbeli, akarati, nagyobb mértékben emberi hatások következményei.

7. Az emberi méltóságnak, az emberhez méltó életnek vannak *anyagi feltételei* is. Enni, lakni, ruházkodni kell, még akkor is, ha ennek lehetőségei, feltételei változnak is az idők során, sőt egy adott időben is eltérőek a Föld különböző részein.

8. Aki születik, méltó arra, hogy méltóképpen éljen. Ennek megvalósulása kétségtelenül függ az adott embertől magától, de a körülményektől is. Bár az ENSZ alapítói hitet tettek "az alapvető emberi jogok, az emberi személyiség méltósága" mellett, az emberiség nagy többsége ma még igen messze van ennek elérésétől. Nemcsak a gazdaságilag elmaradott térségekben, de Magyarországon sincs az az emberi akarat, amely a mai feltételek között az állampolgárok többségét milliárdos "polgárrá" emelhetné.

9. Az emberi méltóság és *akizsákmányolás* kölcsönhatásának külön története van. A kizsákmányolás *formaváltozásai* növelték az emberi önmegvalósulás lehetőségeit, de korlátait is. Jórészt megszűnt a személyes röghöz kötöttség, de átláthatatlanabbá vált a szociális (megélhetősi) kötöttség hálója. S az ettől való "szabadulás" - munkanélküliség, hajléktalanság - a sors kerébe töröttjeivé teszi az emberek tömegeit. Természetesen, ezt a sorsot is a méltóság vagy a megtörtség különböző módján viselik az emberek, a körülmények azonban az emberi létfeltételek alá kényszeríthetik az embereket. S itt nem pusztán a konkrétan *érintettekről* van szó. Érinti ez a családtagok széles körét. Sőt, érinti a társadalom még szélesebb rétegeit is. Minden normális ember méltóságát csorbítja a másik sorsával szembeni tehetetlenség. A karitatív civil szervezet vagy az egyéni adomány nyithat ezeken a bajokon, de a méltánytalanságot, a társadalmi méretű lelki sérülést meggyógyítani nem képes.

10. A mai körülmények között az *állam* (amely az állampolgárok által létrehozott javak jelentős részével

(folytatás a 3. oldalon)

(folytatás a 2. oldalról)

rendelkezik), a gazdaságilag uralkodó osztály, a politikai elit nagymértékben felelős azért, hogy az emberi élet feltételeinek javításáért mit tesz, hogy az adott (a közösen létrehozott) javakat hogyan osztja el.

11. Szóktarésszel mondatja Platón: az ember csak boldog állam tagjaként lehet boldog. Marx szerint "az állam önmagát amputálja, valahányszor egy polgárból bűnöst csinál." (1852) A szocialista kísérletek során sok minden történt a nagy tömegek emberi méltósága érdekében. El kell azonban ismerni, hogy - a történelmi kényszerek, illetve a szocializmus nevében elkövetett hibák, bűnök következtében - sok embert érték méltánytalanságok.

12. A szocializmusból a kapitalizmusba való átmenet (rendszer-váltás) folyamatában a korábbi méltánytalanságok jóvá tevésének jelszavával a társadalom többségének különböző *megaláztatások* lettek osztályrészeivé. Jól érzik ezt a már említett munkanélküliek, hajléktalanok, létminimum alatt élők, de saját bőrükön érzik azok is, akik betegen sem mernek a munkahelyről elmaradni, akik ezerszer meggondolják, hogy merjenek-e szülni, akik negyvenéves koruk után próbálnak (kényszerülnek) új munkahelyet keresni, akiknek a szülei is már munkanélküliek vagy romák, akiket munkáltatóik hazugságvizsgálatban "részesítenek", stb.

13. Az emberi megaláztatások "gazdag" választékát kínálja a hétköznapi és a felvilági *gyűlöletkeltés*, *gyűlölködés*.

14. Az emberi méltóságért folytatott harc - sajnos - nem ért véget.

Pedig vannak (volnának) becsülendő hagyományok. Már Szókratész beszél a "polgárerényekről", de a lovagi kor is sok pozitívumot hozott. Az udvariasság, a legyőzött ellenség tisztelete - ma is időszerű lehetne. Tapasztaljuk, hogy ezzel szemben milyen "morál" tör utat magának például a közutakon, a közjárműveken. Külön is figyelemre méltó az, ami a "polgári méltóság" körül történik. Ez ma a gyakorlatban a társadalom szétszakításának, emberek kirekesztésének segéd-fogalma, kivéve persze, ha adót, ÁFÁ-t kell fizetni, vagy szavazni kell...

15. Az emberi méltóság szoros (dialektikus) kölcsönhatásban van a *demokráciával*. A demokrácia - bizonyos értelemben - az emberi méltóság fokmérője is. Az emberi méltóság az emberi szabadságban teljesedik ki. Nagy különbség lehet azonban a szabadság *szólásának* foka és *hatásfoka* között. A rendszerváltás egyik tanulsága: féloldalas a szólás (a szó *adás*) szabadsága, ha a szó *fogadás* szinte minden értelemben csorbát szenved. Ha a gazdasági tulajdonra politikai tulajdon épül, úgy ennek következtében (logikájában) sérül a kívül rekedtek közéleti, politikai és emberi méltósága is.

16. A demokrácia, az emberi méltóság érvényesülésében nagy szerepe van a *civil kurázsinak*. Ez jelentős mértékben függ az emberek egyéni és (összeadódott) közös bátorságától, annak megítélésétől, hogyan reagáljanak a sérelmekre. Arisztotelész szerint a bátor ember az, aki a *középhatárt* választja a *gyávaság* és a *vakmerőség* között. Jézus szerint "aki téged kövel dob meg, dobd vissza kenyérrel!" Ezzel szemben Kosuth (sajátos történelmi szituációban)

úgy fogalmazott, hogy "aki téged kövel dob meg, dobd vissza mennykővel!" Melyik az emberhez méltó magatartás? Létezik-e egyáltalán ilyesmi "időtlenül"?!

Érdekes az emberi *törekvés* (karrier) és az emberi méltóság összefüggése. Az eredeti politika tökefelhalmozás mai folyamata sok adalékul szolgálhat ehhez.

17. A XXI. század új kihívásokat tartogat az emberi méltósággal szemben is. Egyszerre kellene megszabadulni a sokszor középkorias méltatlanságoktól, beidegződésektől, és befogadni teljesen új, szokatlan dolgokat. A lombikbébik tömege, a géntechnológia, a klónozás az emberi lét értelmét értelmezi újra. A globalizáció folyamatában egyetemes világegyén formálódik az elszigetelt egyénekből. Közben az informatikai "sztrádán" elszigetelt, de egymásra utalt (ítélt) emberek "közlekednek"... A szellemi tulajdon felértékelődése előtérbe helyezi az egyéni képességeket. Mi lesz ennek emberhez (emberiséghez, emberiséghez) méltó hasznosítása?

A kihívások, a lehetőségek és az ezekhez kapcsolódó kérdések szaporodnak. Mi lesz például, ha valóra válik Arisztotelész csodálatos látomása arról, hogy a szerszámok maguktól dolgoznak?! Az emberi munka - s az ehhez kapcsolódó tartás, magatartás - elveszti mai értelmét? Készül az emberiség arra, hogy a tétlenség, a semmittevés emberi méltatlansága helyett az *alkotás* méltóságát kínálja kinek-kinek képességei szerint?! Nem lesz könnyű az emberi méltóság - önmagunkkal és a világgal való, ma sok szempontból szétvert, szétvert - összhangját újra teremteni.

2001. december 9.

A HORTHY-KORSZAK VITATOTT SZEMÉLYISÉGEI

címmel 2001. november 14-én dr. Sípós Péter történész vezetett vitaestet társaságunkban

Az élénk érdeklődéssel kísért vita első sorban, a bevezetőben szereplő három személyre – Horthy Miklós, Bárdossy László Hóman Bálint – terjedt ki, de kérdésként röviden szóba került Bethlen István szerepe is.

A korszak névadójának, Horthy Miklósnak értékelése során a vitavezető kitért a negyed évszázadon át tartott rendszer jellegével összefüggésben már évtizedek óta folyó vitákra, arra a kérdésre: mennyiben nevezhető az 1919-1944 közötti időszak fasizmusnak. A bevezetőben és a vita során elhangzottakból leszűrhetően a fasizmus adott fogalmi értelmezésétől, elfogadott vonásaitól függetlenül lehet megfogalmazni a rendszer jellegét.

Az előadó sokoldalúan világította meg a kormányzó személyes felelősségét. Bár a világháborút követően csak tanúként szerepelt, nem utolsósorban Sztálin állásfoglalása és a magyar koalíció pártok véleménye alapján felelősségre vonása elmaradt és emigrációban, családi körben tolthette élete utolsó évtizedét.

Horthy Miklós felelőssége igazolható 1919 őszétől kezdve. A tisztí különítmények létrehozása, az általuk kifejtett terror fedezése, a különítményes tisztjeivel fennmaradt kapcsolata nagyban befolyásolta a belpolitikai légkört. Külpolitikájában hamarosan megjelent a németbarátság, már a huszas évek elején kapcsolata volt Hitler müncheni környezetével. Végtelen szovjetellenes érzelmei következtében az utolsók között voltunk az államközi kapcsolatok rendezésében, elsők a tengelyhatalmakkal a szerződésalkötésben. Annak ellenére, hogy a hozzá legközelebb álló politikusok 1944. márciusában a visszavonulást tanácsolták, helyén maradásával legitímálta a német megszállást. Kétféle zsidóságot ismert, a kevés kártyapartner és a halálba, munkaszolgálatba vagy koncentrációs táborokba hurcolt százezreket.

1944. október 15-e végül lezárta a nevével jelölt korszakot, de nem rajta múlt, hogy az ország megmaradt.

Mostanában sokat vitatott Bárdossy László pere. Kétségtelen, hogy szigorúan értelmezett jogi felelőssége a II. világháborúba történt belépésünkért Jugoszlávia és a Szovjetunió ellen, Horthy, Barta honvédelmi miniszter, és Werth vezérkari főnök mögé szorul, az Egyesült Államok esetében azonban egyértelműen ő az első számú felelős. Nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy a háborúba történt kerülésünkön kívül több olyan

vádpontba is elmarasztalták, amelyek szintén a legszigorúbb büntetéssel voltak sújtandók.

Hasonlóképpen nem vitatható Hóman Bálint felelőssége sem. Történelmi kvalitásait saját maga választotta el politikai pályájától. Mint politikus, a háborúba való belépéstől az ifjúság felkészítéséig, közéleti szereplésének a közvéleményre való hatásaig, kiemelkedő felelősséget vállalt magára.

*

A vitaestről szóló beszámoló nem tudja érzékeltetni annak légkörét, a résztvevők aktivitását, az élénk véleménycserét.

A tudósítás "szinezése" érdekében, Horthy Miklósról vonatkozóan, életútjának utolsó hazai állomásával összefüggően néhány kevésbé ismert dokumentumot ismertettünk. Előzményei megértésének segítése és árnyalása érdekében néhány szóban ki kell térni Horthy háború utáni felelősségre vonásának már említett elmaradására.

Nagy Ferenc nyugaton még 1947-ben megírt emlékirataiban kitért az 1946. márciusi moszkvai kormánylátogatásra. Egy beszélgetés során félrevonta Sztálin és Horthy Miklós sorsáról érdeklődött. Nagy F. válasza után kérte, ne erőltessék Horthy felelősségre vonását, idős ember, gyerekei sorsára utalt s arra, hogy mégis csak ki akart lépni a háborúból. (Egybe vetve Zsukov emlékiratával, mikor egy beszélgetést ír le Sztálinnal legidősebb fiának sorsáról, óhatatlanul a vesztes apák sorsközösségének gondolata merül fel az olvasóban.) Úgy látszik, Sztálin hitt Horthy utolsó pillanatban felébredt felelősségérzetében, akkor, amikor Magyarország már romokban hevert a szövetségesek bombázásaitól, elpusztult a Don-kanyarban a 2. hadsereg, megsemmisült a Kárpátok előterében az 1. hadsereg jelentős része és a keleti front egyik legvéresebb páncélos csatája tombolt a Hortobágyon.

Hihetett, mert 1944. október első napjaiban, kezében volt Horthy levele. (A következő dokumentumokat a nálunk 1992-ben megjelent Hennyey emlékiratok alapján közöljük. [Hennyey Gusztáv: Magyarország sorsa Kelet és Nyugat között. -Európa- História, 1992.] H. G. vezérezredez, gazdag katonai, hírszerző és diplomáciai tapasztalatokkal rendelkezett. Horthy utolsó kormányának, a

Lakatos kormányának a külügyminisztere volt Megjárja a Gestapo fogságát és az amerikaiak börtönét. Nyugaton haláláig [1977] a magyar emigráció aktív vezetője.)

Horthy Miklós

1944. szeptember végi levele:

Sztálinhoz Tábornagy!

Végso veszélyben forgó népem nevében és érdekében fordulok Önhöz. A magyar nép nevében, amelyet ennek a háborúnak a kitöréséért semmiféle felelősség nem terhel. Ezer éven át, de különösen az utolsó évtizedben, népünk sorsát a szomszédos kolosszus befolyásolta. Ennek a befolyásnak a hatása alatt sodródunk bele ebbe a Szovjetunióval folytatott szerencsétlen háborúba is...

Az igazság kedvéért tájékoztatni szeretném Önt arról, hogy mi soha senkitől sem akartunk még egy talpalatnyi területet sem elvenni, ha jog szerint nem illetett meg bennünket. Éppen ellenkezőleg, a románok foglalták el orosz szövetségüktől Bessarabiát az első világháború után, a második világháború alatt pedig német segítséggel Oroszország déli részét igyekeztek megszerezni. Ezen kívül, amikor 1940-ben véget kívántunk vetni az erdélyi magyarsággal való kegyetlen bánásmódnak, ismét a románok voltak azok, akik Németország segítségéért folyamodtak, kérve Hitlert, hogy tegye lehetővé számukra a bécsi döntéssel e terület legalább egy részének megtartását.

Amikor delegátusaimat teljhatalommal felruházva elküldöm a fegyverszüneti tárgyalásokra, kérem Önt, hogy kímélje meg ezt a szerencsétlen országot, amelynek megvannak a maga történelmi érdekei, s amelynek a népe az orosz néppel oly sok közös vonást mutat fel.

Szíveskedjék hatalmas befolyását érvényesíteni szövetségeseinél, hogy népünk érdekeivel és becsületével összeegyeztethető feltételeket szabjanak, mert ez a nép valóban békés életet és biztonságos jövőt érdemel.

Megragadom az alkalmat, hogy Ön iránt, Sztálin tábournagy, legmagasabb nagyrabecsüléssel fejezzem ki.

Öszinte híve

Horthy s. k.

Az évek múltával, az NSZK erősödésével, a NATO felvétel közeledtével, a (folytatás az 5. oldalon)

(folytatás a 4. oldalról)
nemzetközi életben is nagy helyezkedés indult meg. Ennek egyik iránya a magyar emigráció és az NSZK közti viszony rendezése. Ekkor következik be az Adenauerrel történő levélváltás.

Horthy Miklós levele

Estoril, 1954. november 3.
Nagyméltóságú Dr. Adenauer úrnak,
A Német Szövetségi Köztársaság
Kancellárja, Bonn/Rhein

Kegyelmes Uram!
Mélyen tisztelt Szövetségi Kancellár Úr!

Az utóbbi időben – államférfiak és diplomaták "visszaemlékezéseivel" kapcsolatosan – vélemények és nyilatkozatok hangzottak el Magyarországnak az utolsó világháborúban, különösen az 1944. évben tanúsított magatartását illetően, melyeket nem hagyhatok szó nélkül.

Mint Magyarország kormányzója tanúsíthatom, hogy azok a bizonyos oldalokról terjesztett hírek, melyek szerint Magyarország 1944-ben a fegyverszünettel kapcsolatosan hajlandó lett volna Németországot hátra támadni, merő kitalálások.

Magyarország 1944. őszén valóban elkezdett ellenálló erejének végéhez. Nem voltunk már képesek, különösen az óriási túlerővel szemben, tovább harcolni. Ez öngyilkosság lett volna, annál is inkább, mivel ebben az időben valamennyi szövetséges Hitler Németországát már cserbenhagyta, mi több, magában Németországban is az a vélemény alakult ki, hogy az immár régóta elveszített háborút be kell fejezni. A magyar népet, mely a keserű végig kitartott német szövetségese mellett, a legrosszabbtól megkímélendő, 1944 őszén számomra már nem maradt más hátra, mint fegyverszünetet kérni.

Az akkori fegyverszüneti tárgyalásokon Szovjetország követelte volt, hogy az addigi szövetségesek, tehát Magyarország is, fegyverrel támadjanak Németország ellen.

Én magam és velem együtt politikai és katonai tanácsadóim, mindig megtagadtuk – mivel Németország és Magyarország mindenkor fegyvertársak voltak – ennek a szovjet követelésnek teljesítését, noha miatti a tárgyalások meghiúsulásával fenyegettek, és ezért végül is csupán egy előzetes fegyverszünet volt megkötendő.

Magyarországon soha senki sem gondolt arra, hogy orosz parancsra, szovjet utasításra Németországnak háborút üzenjen. Ez egyszerűen elképzelhetetlen volt: Magyarország ezeréves történelmének egyetlen pillanatában sem követett el árulást, vagy szegte meg adott szavát.

(A továbbiakban az esetleges részletek megismerése érdekében azt tanácsolja, hogy a Szövetségi Kormány Hennyeynél nyerhet részletesebb tájékoztatást.)

Nagyméltóságod Németország jövőjének kialakítására irányuló erőfeszítései a legmelegebb rokonszenvvel és a legjobb kívánságokkal kísérem.

Kérem, fogadja legszívélyesebb üdvözetemet, őszinte tisztelettel:

Horthy tengernagy s. k.

A válasz nem késett soká.

Adenauer válasza Horthy Miklósnak

SZÖVETSÉGI KANCELLÁR
ÉS KÜLÜGYMINISZTER

Bonn, 1955. február 10.

Főméltóságú Uram,

Szívélyes köszönetemet fejezem ki 1954. november 3-i megtisztelő soraiért. Nyilatkozatát a Német Birodalommal szemben 1944-ben tanúsított magatartásáról nagyon értékesnek tekintem. Megnyugvással vettem tudomásul, hogy Ön, Tengernagy Úr, visszautasította annak idején a Szovjetunióknak azt a fegyverszüneti követelését, hogy Magyarország üzenjen hadat a Német Birodalomnak.

Személyes jólétér és a magyar nép jövőjére irányuló legjobb kívánságaim kifejezésével, maradok
őszinte tisztelő híve

Adenauer s.k.

Főméltóságú
Horthy Miklós tengernagy úrnak
Estoril
Rua Melo e Souza 19.

Letőség lenne e levélváltás finomabb elemzésére, a Horthy levelében szereplő számtalan jerdítés, csúsztatás dokumentálható leleplezésére. Ki lehetne részleteiben is mutatni az Adenauer levében rejlő cinikus gúnyt, lekezelést, rejtett gőgöt. De minek? Fél évszázad múltán fontosabb, hogy megjegyezzük, tudjuk, kinek, kiknek köszönhető a sok százezer ártatlan áldozat, a lerombolt és kifosztott ország, az emberek sokaságában ma újra felszakított heg.

Uraim! Hölgyeim!

Lehet perújrafelvételt kérni, szobrot állítani, közterületet, intézményt újra elnevezni, koszorúzni. Százezrek, milliók emlékéit, áldozatát újra megaláznia.

Utólagos megjegyzés:

A politikai és katonai emigrációban a negyvenes évek végére terjedt a kaosz, a széthúzás, mivel kezdték felismerni, hogy hazatérésükre, korábbi helyzetük visszaállítására mind kisebb a remény. Ekkor adta ki az 1944. október 15-16-án

történtek egy változatának leírását. Bizalmas terjesztését az aktív katonai emigráció egyik vezetőjére, Zákó Andrásra bízta.

Horthy Miklós tájékoztató körlevele a magyar katonai emigrációhoz

Estoril, Chalet Ramuntcho
Rua Alfonso Henriques, Portugal
1949. április 25.

Kedves Zákó!

Kérlek, a mellékelt tájékoztatót megfelelő formában a tisztikar tudomására hozni. Ezt csak honvédségnek szántam, és nagyon kérek, gondoskodjál arról, hogy ez az írás semmiképpen avatatlan kézbe ne kerüljön. Lehetőleg ne postán küldjétek szét, hanem kézzel kézre menjen. Természetesen óvakodjatok, hogy újságírói kezébe ne kerüljön.

A politikuskok veszekedését és széthúzását nem tudom megakadályozni. de remélem a múlt tisztázásával hozzájárulni a tisztikar felvilágosításához.

Szívélyes üdvözlettel

Horthy Miklós.s.k.

Értesülésem szerint, sokan honfitársaim közül nincsenek tisztában azzal, hogy tulajdonképpen mi történt 1944. október 15-én, és mik voltak annak előzményei. Súlyt helyezek arra, hogy legalább a honvédség tagjai tisztán lássanak, ezért röviden ismétlem és összefoglalom a történeteket. Ha nyugati segítséggel a kommunisták uralma otthon megszűnik, legfontosabb, hogy a honvédség testben, lélekben egészséges, minden gondolatban, célkitűzésében egységes legyen. Ehhez a múlt eseményeinek ismertetésével szeretnék hozzájárulni, mert sokan vádolják, támadják egymást, és legtöbbször saját hibás elgondolásuk szerint vázolják az eseményeket.

(Ezt követően vázolja a háborúba kerülés, a német megszállás és a meghiúsult kiugrási kísérlet egy számára kedvező változatát, majd így folytatja)

A rádióban október 15-én leadott proklamációmban többek közt azt mondtam: "...tudattam a Német Birodalom képviselőjével, hogy szándékomban van el-lenségeinkkel fegyverszünetet kötni stb." Minthogy azonban a rádió-, távirati és telefonközpontokat a németek mindjárt a proklamáció után birtokukba vették, nem volt lehetséges a csapatokhoz a megfelelő intézkedéseket eljuttatni. Így természetes, hogy senki sem tudta, mitévő legyen, mert az események, a német erőszak folytán, a további parancsadást lehetetlenné tették

Esküszegőnek csak azok tekinthetők, akik október 16-án és előtte tényleg előkészítették az árulást és abban részt vettek.

Tájékoztató

Társaságunk — az együttműködő civil szervezetekkel közösen —, a VÁLASZTÁSI PROGRAMRÓL – CIVIL SZEMMEL sorozat keretében január 23-án vitanapot tartott. Bevezető ismertetője után, a vitavezetői feladatot Szili Katalin, az országgyűlés alelnöke, az MSZP elnökhelyettese látta el.

A sorozat következő vitanapjára a Zsigmond utcai helyiségünkben 2002. február 18-án 10 órakor kerül sor. A Munkáspárt választási programját Vajnai Attila, a párt alelnöke ismerteti, majd vita következik.

* * *

TISZTELT OLVASÓNK

A FÁKLYA 2002. évi első számában szeretnénk megköszönni mindazon társaink, barátaink múlt évi támogatását, akik adományaikkal, adójuk 1%-ának átengedésével, tagdíj-fizetésük pontosságával s nem utolsósorban tevékenységükkel biztosították Társaságunk működésének alapfeltételeit.

Az új évben a kapott országgyűlési támogatás segítségével megkíséreljük központi helyiségeink rendbehozatalát, otthonosabbá tételét. Természetesen a támogatás nem biztosítja teljesen a munkálatok fedezetét, azt saját bevételeink növelésével kell kiegészíteni.

E számunkban befizetési utalványt találnak olvasóink. Ezt elsősorban a tagdíj befizetéséhez (havi 100, félévi 600, illetve évi 1200 forint) lehet felhasználni. Ezen kívül köszönettel fogadjuk támogatások befizetését is.

A személyi jövedelemadó bevallások keretében átengedhető 1% adó bevallásánál a 19008453-1-41 adószám tüntetendő fel.

Adományoknál szükség esetén mind magánszemélyek, mind gazdasági szervezetek részére közhasznúsági igazolást adunk ki az éves adókedvezmény igénybeviteléhez

Türelmüket köszönjük.

A "FÁKLYA"
szerkesztő bizottsága

Társadalmi megrendelés a választásokra

A Társadalmi Érdekegyeztető Tanács állásfoglalást készített a választásokkal összefüggésben.

Ennek értelmében nyilatkozattételre kéri a pártokat:

1. Vállalják, hogy a gazdasági fejlődés hozamát a *szociális problémák* megoldására fordítják;
2. Vállalják olyan új alkotmány kidolgozását, amely a képviseleti és a közvetlen demokrácia összhangját, a *kétkamarás parlament* létrehozását célozza;
3. Vállalják, hogy képviselő jelöltjeik elítélik a *kirekesztő, rasszista, antiszemita*, gyűlöletkeltő megnyilvánulásokat;
4. Vállalják, hogy tiszta, visszaélés mentes és *pozitív-kampányt* folytatnak.

A pártok közül elsőnek - egyetértőleg - Medgyessy Péter MSZP miniszterelnök-jelölt válaszolt levélben 2002. január 15-én.

A. J.

* * *

A Népszabadság 2001. június 13-i számában olvashattuk Orbán Viktor miniszterelnök *Magyarország 14 milliós munkaerő-kapacitással* kapcsolatos felvetéséről:

Való igaz, Orbán Viktor tényleg nem állította az elhíresült üzleti ebédén, hogy a belátható időben négyötmillió embert kell majd betelepíteni az országba. De azért amit a szalag megörökített, az sem semmi. Hogy ne rébuszokban beszéljünk, idézzük e helyütt azt a többszöri helyreigazítás után immár hitelesnek, mondhatni kanonizáltnak tekinthető verziót, amellyel egy hivatalban lévő magyar kormányfő traktálta jórészt külföldi hallgatóságát:

“Ha fenn kívánjuk tartani a gazdasági növekedését Magyarországon,

akkor nem lesz elég tízmillió magyar. Tehát az előttünk álló néhány évben munkaerőként számításba kell vennünk több millió embert a szomszédos országokból is... A most megvitatás alatt lévő státustörvényben ugyancsak szerepelnek erre vonatkozó megállapítások. Tehát mi nem tíz-, hanem tizennégy milliós munkaerő-kapacitással rendelkezünk.”

* * *

HÍREK

Társaságunkat meghívták a Munkáspárt országos kampánynyitó rendezvényére, az SZDSZ kampánynyitó párt partijára, az MSZP kongresszusára.

FÁKLYA

A Május Elseje Társaság híradója

Felelős kiadó: Dr. Aggod József.

Felelős szerkesztő: Berényi Ferenc

Szerkesztő: a Szerkesztőbizottság.

Tagjai: Ferencz Lajos,

Kovács György, dr. Orbán Péter,

Tabák Sándor, dr. Tóth Miklós.

Cím: 1023 Budapest, Zsigmond tér 8.

Telefon: 335-4236

Nytsz.: B/PHF/805/1991

Internet: www.extra.hu/faklya

E-mail: faklya@extra.hu

Nyomda: Unió-Kuvert Kft. Budapest